

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA

București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul justiției

TELEFON No. 748

S U M A R

Există o știință penitenciară? (urmarea 4-a) de d-l Iulian Theodorescu;

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Curtea de casație, secția I: *Societatea Creditului Urban București cu M. Durma și Primăria București*;Curtea de apel București, secția I: *Ministerul de finanțe cu Aurelia V. Suditu*;Tribunalul Ilfov, secția III: *Ana Vartha cu Moștenitorii Smarandei Orghidan, cu o Observație de d-l D. Alexandrescu*;Curtea de casație din Franța: *Probi testimonială nu interesează ordinea publică, cu o Observație*.

Există o știință penitenciară?

(Urmarea 4-a. *)

§ III.

Am văzut că problema responsabilității penale se explică în două moduri: unii cred că infractorul e complet răspunzător; alții că e determinat către delict, de cauze cu totul independente de voința lui. În ce ne privește, noi socotim că nu este posibil a se pronunța, în mod absolut afirmativ, pentru un principiu sau altul. Aici ar fi locul ipotezei științifice: se poate ca infractorul să fie răspunzător de fapta sa, dar se poate tot așa de bine, ca în unele cazuri, și poate mult mai numeroase, el să fi comis infracțiunea în mod inconștient.

Dar știința penitenciară, al cărei scop e de a îndrepta o fire rătăcită, de a forma o conștiință acolo unde nu există, se mai poate ea opri la indisolubila chestiune a libertății morale? Nu poate ea să pășească dincolo de această punte, la care știința penală propriu zisă să încăpăținează să rămână, pentru că nu-i e permis să facă alt-fel? Noi răspundem afirmativ. Mai înainte însă de a examina mijloacele eficace pentru a ajunge la scopul ce și propune știința penitenciară, este necesar să examinăm o primă fasă a chestiunii, fără de care o soluțiune ar fi imposibilă și anume: cum se formează activitatea noastră

sufletească și ce face ca ea să se traducă prin fapte bune sau rele, în lumea externă.

Organul, în care residă această activitate, este după toți fisiologii, creierul. Cunoștințele pe care le avem asupra acestuia nu sunt definitive și procesul senzațiilor din afară, care pun în mișcare, prin intermediul organului nostru diriguitor, mușchii indivișilor, mai trebuie studiat pentru a ajunge la soluția finală, indiscutabilă; dar, bazași pe principiile expuse în introducerea studiului de față, că în materie de știință, trebuie să ne mulțumim cu aceia ce ni se dă pentru un moment, de oare-ce cunoștințele noastre asupra unui lucru, nu pot să treacă mai departe, vom căuta să arătăm și noi unde au ajuns fisiologii, cu explicarea funcțiilor creierului omenesc.

Învățații, s'au oprit asupra acestui subiect, la unele afirmațiuni care par imposibile de tăgăduit; ei au reușit să determine unele zone, care presidă în mod exclusiv la un gen anumit de senzațiuni, așa că dacă de ex. zona senzațiilor vizuale este bolnavă, apoi ochiul de și nu a suferit nimic, va fi bolnav la rândul său și dacă afecțiunea ar atinge partea stângă a creierului, asupra întregului său hemisfer, atunci mișcările brațului și piciorului vor suferi, individul va fi hemiplegic⁽¹⁾. Iată constatări care ne dau măsura să deducem, că dacă o regiune oare-care este atrofiată, printr'o împrejurare necunoscută încă, unele din acțiunile individului se vor resimți de această leziune. Fisiologii merg și mai departe. Ei afirmă că «les énergies de la nature... entrent en nous sous forme de vibration nerveuse, par nos nerfs sensitifs, et nous les restituons au milieu ambiant par la voie de nos nerfs moteurs qui font se contracter nos muscles, gesticuler nos membres, parler notre larynx, écrire notre main». Explicațiunea acestui mecanism e greu de expus; cu toate acestea printr'un exemplu plastic, vom căuta să o facem accesibilă.

(¹) Dr. Maurice de Fleury, op. citat p. 3. A se vedea de asemenea întreg capitolul «Le psychisme inférieur» din volumul d-rului Grasset: *L'hypnotisme et la suggestion*, Paris, 1904.

Inchipuiască-și cine-va un arbore cu o mulțime de ramificațiuni și că în mijlocul lui s'ar găsi celula cerebrală. Or-ce vânt va mișca ramurile de la suprafața coroanei, vor provoca o mișcare a trunchiului însăși. Presupunând că arborele nostru, s'ar găsi făcând parte dintr'un alt grup de arbori, atunci mișcarea imprimată celui din mijloc, se va transmite prin rămurelele lui și la acei din jurul său, comunicându-le și acestora o mișcare mai mult sau mai puțin violentă, după cum a fost a celui din mijloc.

Acelaș lucru și cu creerul. Pe suprafața substanței cenușii care-l înconjură, sunt o mulțime de celule cerebrale, care primesc prin nervii sensitivi toate impresiunile din afară. De la celulă, impresiunea pleacă către șira spinărei, în măduvă, iar în drumul său se întâlnește cu o infinitate de ramificațiuni, neuroni, ai altor celule vecine; astfel că, acțiunea reflexă în loc să se producă conform impresiunii, va eși modificată, sau nu va eși de loc.

Mă găsesc în fața unui inamic. Vederea lui îmi produce cea mai viue senzațiune de ură. Celula cerebrală este ast-fel impresionată, dar ea găsindu-se în contact prin mijlocul neuronilor cu alte celule vecine, care represintă impresiuni din trecut, precum: frica de rivalul meu, de judecător, de rușinea pe care a'și întâmpina-o făcând scandal, etc., etc. senzațiunii adormite în celulele cerebrale, dar care sunt deșteptate de cea d'întâiu; acțiunea mea, care în primul moment s'ar fi tradus cu un gest și chiar cu o lovitură, în realitate nu se manifestă de cât cu o privire și poate nici atât.

Iată procesul fiziologic, care se petrece în organul nostru superior, în creer.

Să presupunem însă că e vorba de un alt individ. X vede o sumă de bani. De îndată senzația se comunică prin nervi celei creerului, în care residă ideea de lăcomie, de răpire, de însușire a lucrului altuia. Neuronii destinați a pune în contact celula astfel impresionată cu cele-l'alte, își fac datoria, și pe oglinda sufletească a individului apar imaginea jandarmului, a justiției etc., etc., dar aceste reprezentări sunt atât de slabe, atât de șterse în cât nici una nu se poate fixa mai mult, nici una nu poate covârși senzațiunea inițială și atunci, în mod fatal, acțiunea lui X va consista în gestul de a'și apropia suma de bani văzută.

Procesul de discernere, care se petrece în celulele creerilor unor indivizi, nu poate să aibă loc cu aceiași intensitate, pe suprafața substanței cenușii a tuturilor creerilor omenești.

Cu acest mod de a raționa, putem or când să ne explicăm o mulțime de fenomene, din dome-

niul delicuenței, care la prima vedere ni s'ar părea normalmente imposibile de închipuit. Iată o femeie avută, care fură un căpătâi de dantelă dintr'un magazin. Or-cine poate să-și dică: Dar cum e cu puțință o asemenea acțiune? Nu știa infractoarea că în magazine, sunt inspectori care supraveghează continuu; apoi, pentru un obiect de o atât de neînsemnată importanță să se expue, când în or-ce moment și l'ar fi putut procura plătindu-l??!

După fapt, infractoarea însă-și rămâne surprinsă de acțiunea sa și-și pune aceleași întrebări, însă e prea târziu.

Se poate întâmpla contrariul. Infractorul a săvârșit o primă infracțiune, fără ca să fi fost surprins. Mai comite o a doua cu același succes. În acest cas, nu numai celulele vecine, destinate a produce discernământul, nu mai au puterea de a interveni, dar sunt mult mai atrofiolate, impropriu vorbind, ca la săvârșirea primei infracțiuni. Și pe măsură ce infracțiunea se va repeta, pe aceiași măsură celulele care trebuiau să aducă represintări contrarii în decisiunea finală a individului, vor presinta imagini fără contururi, șterse, invisibile pentru ochiul său sufletesc. Și ast-fel se explică, cum cei mai mulți delincuenți, se specializează într'o serie de fapte criminale.

Hoțul de cai nu ucide, iar asasinul nu fură cai. Cel care fură cai nu fură boi și viceversa. Sunt și excepțiuni, însă regula generală este aceasta. Spărgătorii de case au diverse moduri de a săvârși delictul și poliștii inteligenți și cu experiență, nu se înșeală mai nici o dată asupra infractorului. Cine a citit memoriile poliștilor celebrii, precum și aceia care au fost în Tribunale, au putut observa adevărul ziselor noastre. De acilea rezultă și calificativele de găinari, borfași, pungași de buzunare, de tramvai, în tren, etc. calificative, care represintă atâtea adevăruri, din punctul de vedere al psicho-fiziologiei creerului.

Cea-ce este mai curios, e că unii criminalogii, au pătruns cu mult mai înainte misterul pe care îl dau la iveală fiziologii; pentru că sunt unele codice penale, care nu pedepsesc pe infractor, când el s'a găsit sub imperiul unei trebuințe de neînălăturat. Când individul pentru o cauză independentă de voința lui, se găsește la un moment dat cu desăvârșire infometat, pe nimeni nu va surprinde dacă el își va apropia lucruri de mâncare. Vederea unei pâni, deșteptă în el senzațiunea de a o smulge chiar din fața celui ce o posedă, și or cât neuronii, vor căuta, prin asociațiunea celor l'alte celule, ca acțiunea finală, reflexă, să fie alt-fel de cât prima impresiune, infractorul nu va reuși; el va fi un hoț pentru unele legiuri pe-

nale, va fi însă achitat pentru altele și pentru unii judecători ca președintele Magniaud, de la Château-Thierry.

Dar cum numesc fiziologii această imposibilitate pentru unii indiviși, de a asocia la o senzație venită din afară, un examen mai aprofundat, care să modifice acțiunea reflexă? Ei o numesc *sugestie*. „L'acte par lequel une idée est introduite dans le cerveau et acceptée par lui“ definește sugestia d. Bernheim și împreună cu el scoala fiziologică de la Paris, contrariu de cea ce susține scoala de la Nancy, care vede în sugestiune un caz patologic. «Que cette idée, adăogă autorul citat, vienne par l'oreille, exprimée par une autre personne, par les yeux, formulée par écrit ou consécutive à une expression visuelle, qu'elle naisse en apparence spontanément, révélée par une impression interne, ou développée par les circonstances du monde extérieur, quelleque soit l'origine de cette idée, elle constitue une suggestion... toute idée est une suggestion. La suggestion est dans tout.... la suggestibilité est une propriété physiologique du cerveau humain....» (2).

La aceeași concluzie ajunge și cunoscutul filosof G. Tarde, pe care moartea l'a luat după cum se știe, în complectă desvoltare a talentului său. „Un homme, spune d-sa, défend dans un café ses opinions politiques, il est éloquent, logique, sincère. On l'étonnerait fort si on lui pouvait qu'il est monarchiste au républicain, non en vertu des excellentes raisons qu'il allègue, mais par suite d'influences de famille au de camaraderie, de prestiges personnelles en somme, qui ont agi sur lui, il est vrai, dans la mesure de sa crédulité et de sa docilité natives, effets de son organisation cérébrale“ (3).

Din cele ce preced rezultă, că sunt sugestiuni care iaș ființă în sufletul individului, în mod cu totul latent; dar nimic nu ne poate opri de a trage consecința logică din definițiunea d-lui Durheim, asupra admisibilității unor sugestiuni instantanee, pentru că dacă «toute idée acceptée par le cerveau est une suggestion» urmează că în orice mod s'ar accepta acea idee de creare, ea tot sugestiune rămâne. Ast-fel, când se găsesc mai mulți oameni la un loc, toate senzațiunile primite sunt mai violente și deci mai pătrunzătoare în sufletul fie-căruia din acei care compun grupul, mulțimea. Actele săvârșite în asemenea condițiuni, depășesc în tot-d'auna nota presupusă normală a or-cărei senzațiuni externe, pentru că aceasta se

transmite de îndată celei nervoase, care la rândul-i se reștrânge în afară atât de brusc, în cât nu mai dă timp celor-lalte celule să intervină.

Dacă ast-fel ne explică știința modernă, activitatea de orice natură a sufletului omenesc și prin urmare și pe cea criminală, putem întrevedea de îndată inutilitatea a o mulțime de teorii abstracte din condicile penale clasice, precum și divisiunile arbitrare ce ele conțin; pe de altă parte, măsurile de îndreptare contra infractorilor, vor trebui să aibă un alt scop de cât cel existent. Despre toate acestea ne vom ocupa în paragraful următor.

(Va urma)

Iulian Teodorescu

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția I

Audiența de la 30 Maiu 1905

Președenția D-lui CHR PHEREKYDE Președinte

Societatea Cred. Funciar Urban din București cu M. Durma

Neretroactivitatea legilor. — Scopul acestui principiu. — Drepturi câștigate. — Ce se înțelege prin aceste drepturi. — Leafa funcționarului. — Dacă ea poate fi considerată ca un drept câștigat, și când se poate considera ast-fel. — Dacă acea leafă poate fi urmărită pentru chirie datorită înainte de promulgarea legii din 1903 asupra drepturilor proprietarilor, care prevede dreptul de a se putea urmări salariile funcționarilor. — (Art. 409 Pr. civ. și legea proprietarilor și chirieșilor din 1903).

Principiul neretroactivității legilor are de scop de a garanta păstrarea drepturilor câștigate, rezultând din voința omului său din beneficiul legii. În cât privește beneficiile legii, ele nu trec în categoria de drepturi câștigate de cât după îndeplinirea faptelor sau condițiilor la cari ele sunt subordonate, iar până la realizarea acestor condițiuni, ele rămân simple expectative ce pot fi micșorate sau nimicite prin legi ulterioare.

Ast-fel, leafa funcționarului fiind subordonată condițiunei prestării serviciilor, ea nu devine un drept câștigat de cât după îndeplinirea serviciului și, prin urmare, o asemenea leafă poate fi urmărită pentru creanța de chirie în virtutea legii din 1903, creanță născută înainte de promulgarea acestei legi, fără ca prin aceasta să se violeze principiul neretroactivității legilor.

Decisiunea 268/905. — Casată, în urma recursului făcut de Societatea Cred. Urb. din București, sentința Tribunalului Ilfov, s. IV cu No. 552/905, dată în proces cu M. Durma.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. C. Ștefănescu;

Pe d. avocat I. Villacros în desvoltarea motivelor de casare;

Pe d. avocat I. Leoveanu în combateri;

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

Greșită interpretare a art. 22 din legea din 1 Aprilie 1903 asupra drepturilor proprietarilor rezultând din contractele de închiriere și arendare.

(2) *L'hypnotisme et la suggestion* de d. dr. P. Grasset in *Bibliothèque internationale de psychologie expérimentale* de sub direcțiunea d. rului Toulouse, Paris, 1904, pag. 52 și urm.

(3) *La criminalité comparée* Paris 1902, p. 136 și urm.

„Tribunalul invalidează poprirea făcută pe salariul d-lui M. Durma, pe motiv că art. 22 din legea proprietarilor creiază un drept de privilegiu iar nu de urmărire, și că legea proprietarilor nu este o lege de procedură, și ca atare nu se poate aplica creanțelor isvorite din chiriile născute înainte de înființarea acestei legi.

„In contra celor hotărâte prin sentința Tribunalului, legea proprietarilor este o lege de procedură și, ca atare, cu efect retroactiv, întru cât scopul său este de a lesni acțiunile și mijloacele de executare ale proprietarilor în contra locatarilor.

Având în vedere recursul făcut de Societatea Creditului Funciar Urban din București, în contra sentinței Tribunalului Ilfov s. IV, cu No. 552 din 9 Octombrie 1904;

Având în vedere că, pentru plata de chiriile datorite, sus-menționata Societate a făcut poprire în mâinele Primăriei Capitalei București pe leaful avocatului d-lui M. Durma, în virtutea art. 22 din legea proprietarilor și chiriilor de la 1 Aprilie 1903, după care lefurile funcționarilor se pot urmări până la a treia parte;

Având în vedere că Tribunalul, constatând prin hotărârea lui că creanța Societății luase naștere înainte de promulgarea legii din 1903 și ținând seamă că mai înainte de aplicarea acestei legi, după art. 409 din Procedura civilă, lefurile funcționarilor nu puteau fi urmărite pentru chiriile, invalidează poprirea, pe motivul că legea, afară de o dispozițiune expresă, nu are efect retroactiv, și legea din 1903 modificând însuși dreptul funcționarului, nu poate fi considerată ca o lege de procedură, pentru a fi aplicată la faptele din trecut;

Având în vedere că cesțiunea de drept adusă în cerșarea acestei Curți, ast-fel cum a fost dezvoltată în instanță, consistă întru a se ști, dacă a treia parte din leaful funcționarilor poate fi urmărită, în virtutea legii din 1903, chiar pentru creanțele de chiriile născute înaintea promulgării ei, fără ca prin aceasta să se violeze principiul de neretroactivitate a legilor;

Considerând că principiul de neretroactivitate a legii are ca scop de a garanta păstrarea drepturilor câștigate, rezultând din voința omului său din beneficiul legii;

Considerând că în ce privește beneficiile legii, ele nu trec în categoria de drepturi câștigate de cât după îndeplinirea faptelor sau condițiilor la care ele sunt subordonate, iar, până la realizarea acestor condițiuni, ele păstrează caracterul de simple expectative, ce pot fi micșorate sau nimicnicite prin legi ulterioare;

Considerând că leaful funcționarului este subordonat condițiunei prestării serviciilor sale și nu intră în patrimoniul lui de cât proporțional cu timpul servit, de unde rezultă că ea nu devine un drept câștigat de cât numai după îndeplinirea serviciului;

Că, prin urmare, funcționarul nu poate invoca beneficiul dreptului câștigat de cât asupra lefeii datorite pentru serviciile prestate în trecut, iar nu și asupra lefeii ce ar putea dobândi cu prestarea serviciilor în viitor, căci, cu privire la această din urmă remunerațiune, condițiunea dreptului funcționarului nu este încă realizată, leaful lui nu constituie de cât o expectativă, și condițiunile ei pot fi modificate după voința legiuitorului;

Considerând că, dacă aceste sunt principiile ce cărmesc materia, devine învederat că, pentru creanțele isvorâte din neplata de chiriile, Societatea Creditului Funciar Urban era în drept de a urmări leaful, ce s'ar fi convenit d-lui avocat M. Durma pentru serviciile prestate în urma promulgării legii din 1903, leaful devenită disponibilă pentru o a treia parte în virtutea sus-menționatei legi;

Că, în privința acestei lefi, d-l Durma nu putea invoca un drept câștigat în virtutea legilor anterioare, și deci, numai printr'o greșită aplicare a principiului de neretroactivitate a legii, tribunalul a invalidat poprirea făcută de sus-numita Societate;

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, Secția I

Audiența de la 17 și 20 Maii 1905

Președenția d-lui SC. POPESCU, Prim-Președinte

Ministerul finanțelor cu Aurelia V. Suditu

Timbru. — Restituiri de taxe de înregistrare. — Dacă în această materie există drept de opoziție. — (Art. 61 legea timbrului).

Timbru. — Restituiri de taxe. — Termenul de apel. — De când se calculează. — (Art. 61 din legea timbrului).

Timbru. — Asigurări asupra vieții. — Beneficiul polițelor de asigurare asupra vieții făcută de asigurat în profitul copiilor săi. — Cui aparține acel beneficiu după moartea asiguratului. — Dacă această asigurare se consideră ca o liberalitate în sensul legii timbrului, pentru care are a se plăti taxă de înregistrare. — (Art. 477 C. com. și art. 46 din legea timbrului).

1. *In materie de restituiri de taxe de înregistrare există dreptul de opoziție la instanțele de fond, întru cât nici un text de lege privitor la această materie nu-i ridică părței judecată în lipsă, acest drept.*

2. *Termenul de apel în materie de restituiri de taxe, este de o lună de la notificarea hotărâreii, iar nu de la pronunțare.*

3. *De și în legea timbrului nu există un text anume care să supună la taxa de înregistrare beneficiul polițelor de asigurare asupra vieții, însă din termenii art. 46, după care se supune la această taxă, donațiunile de ori-ce bunuri și ori-ce alte liberalități între vii, dubiul nu poate fi că, asigurarea ce un părinte face în favoarea copilului său este o liberalitate în sensul legii timbrului, și dar supusă la taxa de înregistrare.*

S'a prezentat apelantul Ministerul de finanțe prin d. avocat I. Rosenthal și intimata Aurelia V. Suditu prin d. avocat Ovid Burcă.

Curtea,

Asupra incidentului:

Având în vedere că acțiunea de față are de obiect restituirea unei taxe de înregistrare percepute pe nedrept, și se întemeiază pe dispozițiunile legii timbrului;

Considerând că art. 61 din citata lege nu se referă numai la cazul când un act nu s'a efectuat, ci la toate cazurile când se cere restituirea unei taxe percepute fără drept;

Considerând, în primul loc, că acelaș text de lege se ocupă numai de dreptul de apel acordat părții nemulțumite, fără însă a-i interzice dreptul de opoziție;

Considerând că întru cât nici un articol din legea specială în materie de restituire de taxe, nu ridică părței judecate în lipsă dreptul opoziție, urmează a se lua de bază dreptul comun și a recunoaște că ea este îndrituită a se folosi de această cale;

Considerând că din chiar debaterile parlamentare se învederează că aceasta a fost intenția legiuitorului;

Considerând în consecință că opoziția este admisibilă;

Considerând, în al doilea rând, că art. 61 din legea timbrului prevede că termenul de apel în materia excepțională pe care o regulează, este de o lună de la notificarea hotărâreii, iar nu de la pronunțarea ei;

Considerând că, în speță, este constant și recunoscut de părți că sentința apelată n'a fost comunicată Ministerului de finanțe;

Considerând, prin urmare, că apelul urmează a fi considerat ca făcut în termen;

Pentru aceste motive, respinge incidentul ridicat de intimata Aurelia V. Suditu și consideră apelul ca făcut în termen.

D. Prim-Președinte Sc. Popescu și d-l consilier G. Flaiglen, sunt de părere a se admite incidentul și a se declara ca inadmisibil apelul, pentru următoarele motive:

Având în vedere că, în speță, fiind vorba de o cerere de restituirea unei taxe de înregistrare, procedura de urmat este cea prevădută de legea specială a timbrului; că după art. 61 din această lege, termenul de apel este de o lună de la notificarea jurnalului;

Considerând, însă că, fiind vorba de o lege specială, dreptul comun nu și poate avea aci aplicațiune; și cum această lege nu vorbește nicăeri de dreptul de opozițiune, hotărârea cu No. 411 din 1904 care s'a dat asupra acțiunii, nu era susceptibilă de opozițiune; că dar, Ministerul nu putea face apel de cât în contra acestei hotărâri, iar nu în contra celei cu No. 720/904 dată asupra opoziției; că, prin urmare, acest apel e inadmisibil.

In fond:

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Ministerul de finanțe în contra sentinței civile a Tribunalului Ilfov, secția IV, cu No. 720/904, prin care i s'a respins ca nefondată opoziția făcută în contra sentinței cu No. 411 din același an;

Având în vedere că prin această sentință s'a admis acțiunea intentată de Aurelia V. Suditu și s'a obligat Ministerul de finanțe a i restitu sumă de 4750 lei ca i-a perceput ca taxă de înregistrare la suma de lei 95000 lei, ce i-a revenit din asigurarea asupra vieții făcută de tatăl său State Anghelescu, la societatea Dacia Română, și în care și dânsa figura ca beneficiară;

Având în vedere că motivele pentru care s'a cerut și Tribunalul a admis restituirea acestei taxe sunt: că art. 46 din legea timbrului n'ar supune la taxa de înregistrare și sumele ce se primesc de beneficiari de la societățile de asigurare, și că, după art. 477 C. com foloasele asigurării sunt proprietatea beneficiarului, nu fac parte din patrimoniul succesiunii, și prin urmare, nu pot fi considerate ca o liberalitate în sensul legii timbrului;

Având în vedere că de și în legea timbrului nu există un text anume care să supună la taxa de înregistrare beneficiul polițelor de asigurare asupra vieții, din termenii însă generali întrebuințați de art. 46, după care donațiunile de ori-ce bunuri și ori-ce alte liberalități între vii sunt supuse la această taxă, dubiu nu poate fi că asigurarea ce un părinte face în favoarea copilului său, este o liberalitate în sensul legii timbrului, și urmează să fie supusă la taxa de înregistrare. Într'adevăr, când asiguratorul contractează ca în specie, nu în profitul său personal, ci în profitul ființelor care i sunt scumpe; când beneficiarul e desemnat numai sub denumirea de copii mei, cum e aci cazul, atunci asigurarea face parte din patrimoniul asiguratorului, și cât el trăește poate dispune de ea cum va voi, poate să se împrumute dând poliți în gaj, cea-ce State Anghelescu a și făcut, poate să schimbe persoana beneficiarului, poate să cedeze polița de asigurare; că, dacă e așa, beneficiara, Aurelia V. Suditu, până la moartea tatălui său n'a putut avea de cât un drept eventual la beneficiul asigurării, de care de sigur că urmașii ei n'ar fi putut profita dacă dânsa ar fi încetat din viață înainte tatălui său; că dar, capitalul asigurat i-a revenit la moartea asiguratorului nu *jure proprio*, ci *jure hereditario*; că, în acest caz, taxa de înregistrare a fost bine percepută de fisc; că numai sub condițiile enumerate mai sus, care de alt-fel sunt anume prevădute în polița de asigurare, foloasele asigurării rămân, din punctul de vedere al Codicelui civil, în beneficiul exclusiv al persoanei desemnate prin contract; cum însă Aurelia V. Suditu n'a fost desemnată în poliță, ea n'a pu-

tut reclama de la societate suma în numele său personal, ci numai ca moștenitoare a tatălui său; că aceasta este atât de adevărat în cât din scrisoarea societății Dacia România cu No. 9733 din 19 Iunie 1904, adresată intimatelor, se vede că suma asigurată i-a fost plătită ca moștenitoare și unică fiică a defunctului State Anghelescu; că, dacă este așa, Statul nu putea fi obligat la restituirea taxei percepute.

Pentru aceste motive, Curtea, admite apelul, etc.

TRIBUNALUL ILFOV, Secția III

Audiența de la 8 Aprilie 1905

Președenția D-lui G. V. BUZDUGAN, Președinte

Ana Vartha cu Moștenitorii Smarandei Orghidan

Sentința civilă No. 261.

Codul Caragea. — Copii naturali. — Dreptul de moștenire față de tatăl lor. — Inexistența acestui drept. — (Art. 21, partea IV, capit. 3 din Cod. Caragea).

Codul Caragea. — Recunoașterea copiilor naturali. — Legitimarea lor. — Inexistența acestor instituțiuni. —

Codul Caragea. — Neaplicarea Basilicalelor și a obiceiurilor pământului. — Confuziunea celor trei puteri în persoana Domnului sub această legislație. — (Art. 3, partea VI, capit. 3 din Cod. Caragea).

Codul Caragea. — Copii naturali. — Adopțiunea lor prin diata părintelui lor. — Imposibilitatea copiilor naturali de a fi adoptați de părințele lor de câte ori acest din urmă are copii legitimi. — (Art. 9, partea IV, capit. 5 din Cod. Caragea).

Acte inexistente. — Nerespectarea lor prin curgerea de timp. — Opunerea lor ori când și de toate părțile interesate.

Adopțiune. — Dreptul de moștenire al copiilor adoptați asupra averii rudelor adoptatorului. — Inexistența acestui drept atât după Codul actual cât și după Codul Caragea. — (Art. 315 C. civil; Art. 22, partea IV, capit. 3 Codul Caragea).

1° După Codul Caragea, copilul natural nu vine la moștenirea tatălui său, nici chiar atunci când ar fi recunoscut.

În acest Cod, instituțiile recunoașterii și a legitimării copiilor naturali prin căsătoria subsequentă a părinților sunt necunoscute, el neadmițând de cât adopțiunea lor.

2° Sub Codul Caragea, judecătorii nu puteau, în lipsa de lege, să aplice Basilicalele sau obiceiurile pământului, care fusese abrogate, și la care putea să recurgă numai Domnul cu ocazia deslegărilor ce era chemat a da în virtutea drepturilor sale nelimitate, dînsul cumulând atunci în persoana sa puterea legiuitoare cu cea judecătorească și executivă.

3° Sub Codul Caragea, copii naturali puteau fi adoptați de părinți prin diata lor, însă numai atunci când aceștia nu aveau copii legitimi.

4° Actele inexistente, precum ar fi adopțiunea unui copil natural făcută sub Codul Caragea, în contra dispozițiilor exprese ale acestui Cod, nu pot fi perfectate prin curgerea unui timp ori cât de lung ar fi, ci din contra, nulitatea lor poate fi propusă ori când și de toate părțile interesate.

5° Atât după Codul actual, cât și după Codul Caragea, copii adoptați, rude ori nu cu adoptatorul, nu au nici un drept la moștenirea rudelor adoptatorului.

Tribunalul,

Având în vedere opoziția făcută de Ana Vartha în contra sentinței acestui tribunal cu No. 204/903, prin care

i sa respins ca ne susținută acțiunea intentată cu petițiunile din 2 Aprilie 1899 și 15 Februarie 1900;

Având în vedere că obiectul acțiunii intentată de Ana Vartha ast-fel cum s'a susținut în instanță este anularea testamentului defunctei Smaranda Orghidan, pentru captațiune;

Având în vedere că din actele prezentate în cauză și din înșiși recunoașterile părților astă-zii în instanță, se stabilește că Ion Athanasie Bălăceanu a fost căsătorit de trei ori și dintr-o primă căsătorie a avut o fiică, Ecaterina care, căsătorindu-se cu Popescu, din această căsătorie s'a născut Smaranda, căsătorită cu Orghidan; că mai târziu Bălăceanu, înainte de a se căsători pentru a treia oară cu Dumitrana Ionescu, a avut cu această femeie, pe la 1849, în afară de căsătorie, o fiică Ana, căsătorită cu Vartha la 1863, și care în calitate de soră, după tată cu Ecaterina Popescu, mama Smarandei Orghidan și, prin urmare, ca mătușă a acesteia, cere anularea testamentului Smarandei Orghidan, pentru captațiune dolosivă și pretinzându-se singură moștenitoare reclamă toată averea rămasă pe urma numitei testatoare;

Având în vedere că părții cer respingerea acestei acțiuni pentru motivul că reclamanta fiind fiică naturală a defunctului Athanasie Bălăceanu, născută sub imperiul Codului Caragea, nu are drept în succesiunea tatălui ei, și cu atât mai puțin asupra averii succesoriale a descendenților acestuia;

Având în vedere că, cu privire la această întâmpinare, reclamanta susține că, de și este fiica naturală a defunctului Bălăceanu, totuși drepturile sale în succesiunea urmașilor acesteia nu-i pot fi contestate, de oare-ce a fost recunoscută prin act autentic de tatăl său și legitimată chiar prin căsătorie subsequentă; că, în ori-ce caz, a fost adoptată prin diată conform Condiției Caragea, așa că, cel puțin din acest punct de vedere, are calitatea de a reclama succesiunea defunctei Smaranda Orghidan;

Având în vedere că din cuprinsul foaiei de zestre a Dumitranei Ionescu la trecerea ei în căsătorie cu Athanasie Bălăceanu, se vede în adevăr, că, cu ocaziunea căsătoriei, Bălăceanu a făcut o declarațiune în josul foaiei de zestre, prin care recunoaște ca copilul său, pe Ana, fiica Dumitranei cu care se căsătorea, și făgăduiește de a înzestra această copilă cu 3000 galbeni la căsătoria ei, iar pentru cazul când dânsul ar înceta din viață înainte de căsătoria copilului ce recunoscuse, Bălăceanu dispune ca menționata sumă de 3000 galbeni să fie luată, în scopul arătat, din succesiunea sa; că deosebit de aceasta, Bălăceanu mai recunoaște ca copil al său pe Ana, cu ocaziunea căsătoriei acesteia cu Vartha, la 1868, când dânsul declară că înzestrea pe fiica sa Ana cu 3000 galbeni, după cum făgăduise, așa că rămâne a se examina efectele juridice a-le acestor recunoașteri, față cu dispozițiile Codului Caragea, sub imperiul căruia au avut loc;

Considerând că Codul Caragea, prin art. 21 partea 4, cap. 3, refuză copiilor naturali ori-ce drept în succesiunea tatălui lor și a rudelor acestuia; că față cu dispoziția clară din art. 21 nu se poate admite teza susținută de reclamantă cum că sub Codul Caragea fiul natural nu era depărtat de la moștenirea părintelui său, de cât atunci când nu fusese recunoscut, și aceasta spre a se evita cercetarea filiației lui părintești; căci din însăși forma sub care se înălțura de la moștenirea tatălui, copii naturali, adică pentru că «nici el nu e stiut lor, nici ei lui» se vede că legiuitorul Caragea, influențat de starea socială din acele timpuri, a voit ca tatăl și copilul natural să rămână streini unul față de altul, stabilind în această privință o presunție legală care să nu poate fi înălțurală de nici unul din ei, și de aceea, în concordanță cu menționata dispozițiune de la materia succesiunilor, nu a admis în Codicele său instituțiunea recunoașterii și aceea a legitimării subseculente nerezervând tatălui de cât calea adopțiunii

neî spre a-și putea face dreptii fii adevărați, după cum se exprimă Codul, că pe ori-ce copii streini și pe copii săi născuți afară de căsătorie; de altminterlea, nici nu este admisibil că, dacă legiuitorul Caragea; ar fi voit a conferi copiilor naturali recunoscuți ori legitimați vre-un drept în succesiunea tatălui, să nu fi prevăzut aceasta în art. 21 și urm., unde se reglementează condițiunea sub acest punct de vedere, a copiilor naturali, față de mamă, și aceea a copiilor adoptați, rude, ori nu cu adoptatorul lor;

Considerând că reclamanta a susținut însă că simplul fapt că în Codul Caragea nu se găsește nici o dispozițiune privitoare la legitimare, nu implică desființarea acestei instituțiuni, care ar fi fost păstrată prin us din Basilicale, ce avusesse odinioară putere de lege în țara la noi;

Considerând că această susținere este neîntemeiată, de oare-ce, legiuitorul Caragea, pentru a pune capăt nesiguranței ce domnea în distribuția justiției, din cauză că, după ce o constată singur introducerea condiției, se aplică în același timp, aceluiași raporturi juridice, și obiceiurile pământului și legile scrise și Basilicalele, prin art. 3, partea VI, capit. 3, a stabilit principii că «judecători să judece după aceste pravile ce s'au așezat, iar unde nu e praviia să se întrebe Domnul», de unde urmează că, sub Codul Caragea, justiția nu mai putea ține în seamă diferite dispoziții din Basilicale, ori obiceiurile pământului, ce fusese abrogate și la care putea să recurgă numai Domnul, cu ocazia deslegărilor ce era chemat să dea, în virtutea drepturilor sale ilimitate, dânsul cumulând atunci, în persoana sa, puterea legiuitoare cu cea judecătorească și executivă; că, prin urmare, Condiția Caragea ne prevăzând recunoașterea ori legitimarea copilului natural prin căsătorie subsequentă, nu se poate susține existența în acel timp a acestor instituțiuni, pe temeiul unor uzuri care de alt-fel cu nimic nu au fost dovedite;

Considerând că, reclamanta pentru stabilirea calității sale de moștenitoare a mai invocat în cele din urmă că a fost adoptată, prin declarația de recunoaștere, și dispoziția de ultimă voință a tatălui său, scrisă și sub-scrisă de acesta în josul foaiei de zestre a mamei sale, cu ocazia căsătoriei lor;

Considerând că în materie de adopțiune, Codul Caragea în art. 9, partea IV, cap V, stabilește o singură excepțiune în favoarea copiilor naturali, permițând adopțiunea acestora de către părinți și prin diată deosebită de adopțiunea obicinuită ce urma să se facă prin judecătorie, iar sub toate cele-lalte raporturi nu există nici o deosebire între copii naturali și copii străini adoptați;

Considerând că din expunerea faptelor făcute mai sus s'a vădut că Bălăceanu cu ocazia căsătoriei sale, recunoscând ca copil al său natural pe reclamanta Ana Varta, a scris și sub-scris o declarație de recunoaștere în josul foaiei de zestre adăugând promisiunea de a o înzestra cu 3000 galbeni la mărițiș, iar pentru cazul când dânsul ar înceta din viață, înaintea căsătoriei fiicei sale, a dispus ca suma menționată să fie cerută din succesiunea sa;

Considerând că admitând că această ultimă parte a declarației lui Bălăceanu făcută în aceste împrejurări ar avea caracterul unei dispozițiuni testamentare și că, prin urmare, reclamanta s'ar putea considera ca adoptată în mod valabil prin acest act, potrivit art. 9 din Codul Caragea menționat mai sus, în ori-ce caz, această adopțiune nu este valabilă pentru motivul că Bălăceanu, în momentul când făcea acest act avea deja din prima căsătorie o fiică, Ecaterina, căsătorită cu Popescu și, prin urmare, nu-și mai putea adopta pe fiica sa naturală, de oare-ce Codul Caragea prin art. 5 de la adopțiune oprește în mod formal adopțiunea, chiar a copiilor naturali, când adoptatorul are copii firești

după lege, iar prin art. 10 prevede că facerea de fiu de suflet în potriiva pravilelor, întru nimic se socotește ;

Considerând că este neintemeată obiecțiunea reclamantei cum că păriții n'ar putea opune nulitatea adopțiunii, mai ales că acțiunea în nulitate ar fi prescrisă, căci aci nu e vorba de un act anulabil, într'un termen anume hotărît de lege, ci de un act neexistent, care, după cum spune Condica Caragea, întru nimic se socotește, și cum un asemenea act nu poate fi perfectat prin curgerea timpului, inexistența lui se poate opune ori când și de toate persoanele interesate ;

Considerând că, în definitiv, chiar dacă adopțiunea reclamantei ar fi fost valabilă, reclamanta nu are calitate de a exercita acțiunea de față, de oare-ce, atât după Codul actual (art. 315 C. civ.) sub care s'a deschis moștenirea Smarandei Orghidan, cât și după Codul Caragea (art. 22, partea 4, cap. 3), copiii de suflet, rude ori nu cu adoptătorul, nu au nici un drept în succesiunea rudelor adoptătorului ; că, prin urmare, succesiunea defunctei Smaranda Orghidan, ne putând reveni reclamantei, chiar în cazul când testamentul ar fi anulat, este inutil în cauză a examina motivele de nulitate ale testamentului, întemeate pe captațiune, și așa fiind, opoziția făcută contra sentinței prin care s'a respins acțiunea, urmează să fie respinsă ca neintemeată ;

Pentru aceste motive, redactate de d-l Președinte, respinge opoziția, etc.

(ss) Gh. V. Buzdugan ; G. Robescu.

Observație.—Sentința trib. Ilfov, ce publicăm astăzi este în toate privințele juridică. În adevăr, este știut că Codul Caragea, care a servit de model în această privință legii actuale, nu admite nici într'un caz dreptul de moștenire al copilului natural la averea tatălui său sau a rudelor sale.

«Copilul din curvie, dice art. 21, partea IV, cap. 3 din acest Cod, fără diată nu moștenește pre tatăl și pre rudele sale din sus, nici tatăl său, pre dânsul și pre rudele lui din jos, căci el nu e știut lor, nici ei lui».

Legitimarea prin căsătoria subsequentă, ca și recunoașterea nu era cunoscută în acest Cod, după cum nu este cunoscută nici în Anglia ⁽¹⁾, unde copilul natural nu putea fi introdus în familia părinților săi de cât prin formele adopțiunii ⁽²⁾.

În Codul Calimach (art. 216 și 943), ca și în Codul austriac (art. 161, 753), copiii născuți din nelegiuite împreunări puteau din contra fi înlegiuși prin cea din urmă căsătorie a tatălui cu

mama lor, care poate a fost țiuitoare sau altă slobodă femeie ⁽³⁾.

Codul Calimach mai recunoaștea încă în legiuirea prin facere de bine a Stăpânitorului, după cererea părinților (art. 218, 943), *per rescriptum principis*, în Codul austriac, prin o concesie specială a Împăratului, *besondern Begünstigung des Landesfürsten* (art. 162, 753).

Ambele legitimări există și în Codul german : legitimarea prin căsătoria subsequentă a părinților (*Legitimation durch nachfolgende Ehe*) și prin declarația de legitimare (*Ehelichkeitserklärung*) (art. 1719 urm. și 1723 urm.) ⁽⁴⁾.

Al doilea punct din sentința tribunalului este tot așa de bine decis ca și acel dintâi. Tribunalul pune, în adevăr, în principiu că, sub Codul Caragea, judecătorii nu puteau, în lipsă de lege, să aplice Basilicalele sau obiceiurile pământului ; căci, după art. 3, partea VI, capit. 3, ei trebuiau să întrebe Domnul, care le dădea deslegări, fiind că el cumula atunci în persoana sa toate puterile, fiind până la Regulamentul organic, și legislator și judecător. Dreptul Domnului de a judeca n'a fost abrogat de cât la 1832 prin Regulamentul organic, care i-a păstrat numai dreptul de întărire și de privighere, drept care s'a abrogat și el prin Convenția din Paris ; căci acest act dispune, prin art. 14, că *Domnul nu va mai putea interveni în administrația justiției*.

Imprejurarea că judecătorii nu puteau, în lipsă de lege, să aplice dincolo de Milcov, Basilicalele și obiceiurile pământului este de mare însemnătate ; căci, în Moldova, art. 318 din Regul. organic dispune din contra că, la caz de neprevederea legii, să se aibă în vedere Basilicalele întru cât sunt potrivite cu obiceiurile pământului.

Anaforaia boerilor țării către Domn din 1827, publicată în *Uricariul* (t. I, partea II, p. 202, punctul 10), dice în această privință : «Judecățile ce vor fi între boeri sau jalobă asupra boerilor, de la cei mai mici în pără de judecată pentru moșii și alte pricină, se vor urma numai după vechiul obicei și rânduiala păzită și până astăzi la cea mai înaltă judecătorie a Divanului, care de apurarea au avut urmarea sa, pe temeiul pravilelor ce se numesc Basilica și pe condica politicească (Codul Calimach), care este următoare pravilelor și publicarisită, și pe a pământului obicei ; iar unde sau pravila sau obiceiul n'au

⁽¹⁾ Vezi Er. Lehr, *Eléments de droit civil anglais*, No. 215, p. 122 ; Weiss, *Tr. th. et pratique de droit international privé*, IV, p. 73. Cpr. C. Bordeaux, D. P. 78. 2. 193.

⁽²⁾ Vezi în acest sens, Cas. rom. și C. București, Bulet. anul, 1867, p. 925 și *Dreptul* din 1881, No. 15 ; Trib. Ilfov (sentință pronunțată sub legea veche), *Gazeta tribunalelor*, anul 1860, No. 1, p. 4 ; Ar. Pascal, *Gazeta tribunalelor*, anul 1860, No. 1, p. 3 și anul 1861, No. 29 ; Bărbătescu, *Cursul dreptului civil*, p. 111 ; B. M. Missir, *Dreptul* din 1875, No. 59.—*Contra* : G. Stratulat, *Dreptul* din 1881, No. 13.—Adopțiunea copiilor naturali nu putea însă să aibă loc de cât în lipsă de copii legitimi (art. 5 § ultim, partea IV, cap. 5).

⁽³⁾ Cpr. C. București, *Dreptul* din 1885, No. 5 ; Trib. Suceava, *Curierul Judiciar* din 1896, No. 45.

⁽⁴⁾ În cât privește dreptul internațional în materie de legitimare și adopțiune, vezi art. 22 a legii de introducere a Codului civil (*Einführungsgesetz*).

lămurit, atuncea au prins loc de prăvilă hotărîrea Mitropolitului și a bătrînilor, și a Divanului cu glăsuirea Domnului».

În fine, Tribunalul pune cu drept cuvînt în principiu că atît după dreptul actual, cît și după Codul Caragea, copiii adoptați, rude orî nu cu adoptatorul, nu au nici un drept la moștenirea rudelor acestui din urmă. Iată, în adevăr, dispoziția Codului Caragea în această privință: «Copii de suflet, orî rude de vor fi, orî străini, moștenesc pe părinții lor cei sufletești, după cum și copiii cei adevărați, fără de diată întocmai. Copii de suflet nu moștenesc după cuvîntul iohesei alte rude dintr'ale sufleteștilor lor părinți nici din sus, nici din jos, nici de alătura». (Art. 22, partea IV, capit. 3). Cpr. și art. 315 din Codul actual

S'ar putea ridica chestiunea dacă, după acest Cod, copiii adoptatului vin, sau nu, la moștenirea adoptatorului. Răspunsul, după noi, trebuie să fie negativ, pentru că nu numai nici un text de lege nu conferă dreptul de moștenire descendenților adoptatului, dar legea nici nu spune măcar că descendenții adoptatului sunt rude cu adoptatorul. Aceași soluție este *a fortiori* admisibilă în dreptul actual, contrar principiilor statornicite de Codul Calimach (art. 247)⁽⁵⁾ și de legea romană⁽⁶⁾, pentru că adopțiunea romană nu se mai potrivește cu adopțiunea actuală, unde copilul adoptat rămîne în familia sa firească.

Intenția legiuitorului trebuie să fie căutată numai în texte; or, nici un text din legea actuală nu ne spune că descendenții adoptatului moștenesc pe adoptator. Legea nu vorbește de descendenții adoptatului de cît în art. 313, în privința împedărilor la căsătorie. Considerațiile de echitate și de umanitate, invocate în sistemul opus, nu pot avea nici o înrîurire în privința interpretării legii. Cât pentru Codul Calimach, pe care unii îl consideră ca neabrogat în această privință, argumentul este cu totul lipsit de temei juridic, fiindcă alta era adopțiunea în Codul Calimach, și alta este adopțiunea de astăzi. Și apoi, precum am mai spus-o de mai multe orî, legile privitoare la moșteniri fiind considerate ca legi de ordine publică, nu pot fi complectate cu dispoziții din legile vechi.

Cu toate acestea, chestiunea este foarte controversată atît la noi cît și în Franța⁽⁷⁾, și la 23

⁽⁵⁾ Veđi în sensul Codului Calimach, art. 183 Codul austriac, art. 737 C. italian, art. 1762 C. german, etc. «Efectele adopțiunii se întind la descendenții adoptatului», zice acest din urmă text: «Die Wirkungen der Annahme erstrecken sich auf die Abkömmlinge des Kindes».

⁽⁶⁾ «Ex adoptivo natus, adoptivi locum obtinet in jure civili». (L. 27, Dig. De adoptionibus, l. 7).

⁽⁷⁾ Veđi în sensul nostru, Trib. Dolj, *Curierul Judiciar*

Iunie a. c. Curtea din Iași va avea a se pronunța asupra ei. Nu insistăm mai mult asupra acestei chestiuni, pentru că nu este aci locul.

D. Alexandresco

Resumat de jurisprudență străină în materie de drept civil

Curtea de Casație din Franța, 20 Octombrie 1904

Probă testimonială.—Ordine publică.—Casație —Mijloc nou. — Inadmisibilitate. — (Art. 1341 C. fr., 1191 C. civ. rom.).

Dispozițiile privitoare la proba testimonială nefiind de ordine publică, mijlocul tras din violarea sa și falșa aplicare a regulilor privitoare la această probă nu pot fi propuse pentru prima oară înaintea Curții de casație.

(Din Pand. Périod. 1905. 1. p. 193).

Observație.—Doctrină și jurisprudență constantă. Cpr. Cas. fr. D. P. 1901. 1. 76 și 176; Pand. Périod. 1901. 1. 64, 107, 342, 343, etc. D. Alexandresco, *op. cit.*, t. VII, p. 269, text și nota 1.

Din împrejurarea că proba testimonială nu interesează ordinea publică mai rezultă încă că, părțile pot în mod valid să deroage de la dispozițiile prohibitive ale regulilor privitoare la proba testimonială. Chestiunea este însă controversată. Veđi D. Alexandresco, *op. cit.*, t. VII, p. 268, text și notele 1 — 3. D. Tăzlăuanu, *Dreptul din 1899*, No. 42; D. Neagu, *Dreptul civil român explicat și comentat*, I, p. 94, No. 103, 104, ce va apare peste câte-va zile, și se va găsi de vînzare la *Curierul Judiciar*. (N. R.)

INFORMAȚIE

A apărut Colecțiunea de legi financiare, adnotate cu jurisprudența până la zi a Inaltei Curți de casație, lucrare datorită d-lui G. Bădulescu, Prim-grefier la Inalta Curte de casație. Prețul unui exemplar coprinzând 46 coale tipar, este de lei 6 pe hârtie obișnuită și lei 7 pe hârtie velină. Pentru cele legate în pânză se adaugă lei 150, iar în piele elegant și cu numele cumpărătorului lei 250. Comandele se primesc la autor și la Redacția acestui ziar, București, Calea Rahovei 5, de unde se expediază contra valoare: mandat poștal sau ramburs. Porto privește pe cumpărător.

din 1902, No. 61 (sentința foarte bine motivată); Baudry et Chéneaux, *Des personnes*, IV, 100; Baudry et Wahl *Successions*, I, 353 (ed. a 2-a); Thiry, I, 485, p. 473; Arntz, II, 1316; Demolombe, VI, 141; T. Huc, III, 127; Beudant II, 675; Aubry et Rau, VI, § 560, p. 135; Baudry, I, 946; Laurent, IV, 250 și XX, 82, 83; Mourlon, II, 1v5; Valette, care revine asupra primei sale opinii susținută în notele asupra lui Proudhon, *Explic. sommaire*, p. 196, VII și *Cours de C. civil*, p. 471, No. III; Vernet, *Quintite disponible*, p. 355 urm.; Grenier, *Tr. de l'adoption*, 9 și 37; Hureauux, *Successions*, I, 18; Nacu, II, p. 71, No. 315; Planiol, I, 3002 (ed. a 2-a).—*Contră*: C. Craiova și Trib. Roman, *Curierul Judiciar* din 1902, No. 61 și din 1905, No. 41 (ambele cu observ. noastre); Marcadé, II, 111, p. 117; Duranton, III, 314, 327; Massé-Vergé, I, § 180 p. 354, nota 15; Taulier, *Th. raisonnée du C. civil*, I, p. 449, 450; Planiol, III, 1810 (ed. a 2-a). Acest autor se contradice cu cele spuse în t. I, (*loco supra cit.*), fără a spune că și-a schimbat părerea.